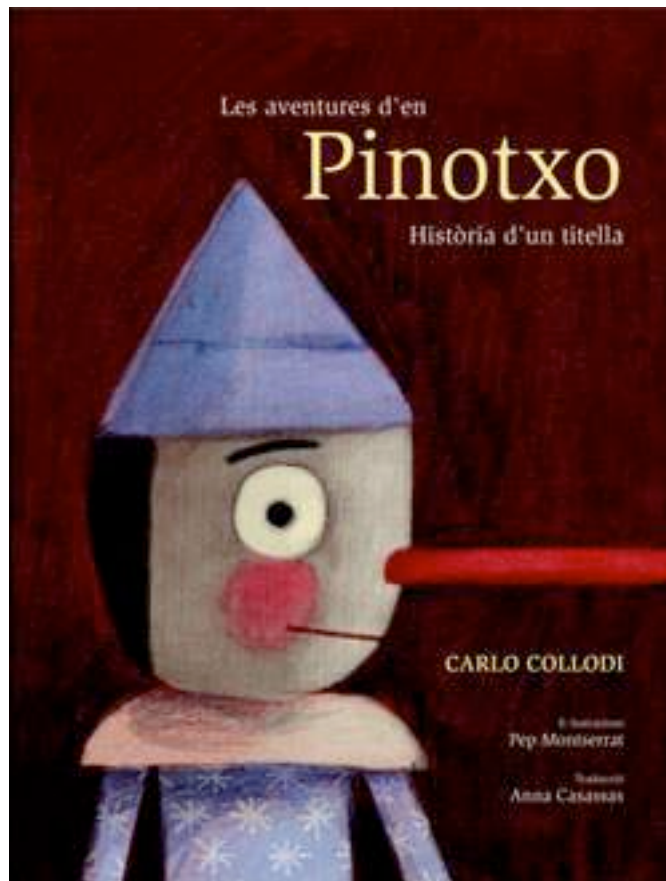

Un nas de quatre pams

Andreu Sotorra

© Pep Montserrat

Carlo Collodi. «Les aventures d'en Pinotxo. Història d'un titella». Traducció catalana d'Anna Casassas (traducció de l'edició espanyola: Celia Filipetto). Pròleg d'Stefano Puddu Crespellani. Il·lustracions de Pep Montserrat. Col·lecció L'Hora dels Clàssics. Editorial Combel. Pàgs. 197. Barcelona, 2016. A partir de 10 anys.

Al llarg del temps, la història del titella literari més universal s'ha anant difonent esmicolada, retallada, reduïda i fins i tot tergiversada. Són molt poques les generacions que no en coneguin el seu personatge i, sobretot, el seu singular nas que s'allarga sota l'efecte

de les mentides. El conte està tan assumit universalment que no costa gaire trobar sovint manifestacions iròniques quan es vol posar algú al descobert sense dir-li que és un mentider i advertint-lo amb un somriure que si continua dient el que diu potser li creixerà el nas.

Però darrere de l'anècdota, hi ha el conte, que en realitat no és tant conte, si es té present que el seu text íntegre és tota una senyora novel·la, malgrat que el seu autor, Carlo Lorenzini, conegut literàriament com a Carlo Collodi (Florència, Itàlia, 1826 - 1890), el va començar a publicar per fascicles en el «Giornali per i bambini» i que, per aclamació popular, el va haver de continuar amb una trama més enllà del que ell mateix, segurament, havia imaginat.

© Pep Montserrat

El volum que l'Editorial Combel ha incorporat en la seva selecta col·lecció L'Hora dels Clàssics —s'hi troben anteriorment «Les millors rondalles del germans Grimm», «Els millors contes de Hans Christian Andersen», «L'Odissea», «El llibre de les faules» i «La llegenda del rei Artur i els seus cavallers»— és una de les peces d'orfebreria que, de tant en tant, dóna l'edició catalana. Ho és perquè manté la rigorosa fidelitat al text íntegre i original de «Pinotxo» i perquè ho fa amb una traducció de cap i de nou que ha

elaborat la traductora Anna Casassas (Barcelona, 1958), amb un registre lingüístic tan correcte com corrent que no estalvia ullades iròniques —hi detecto, per exemple, un «mico filós»— i que s'ha il·luminat amb les espectaculars il·lustracions del dibuixant Pep Montserrat (Monistrol de Montserrat, Bages, 1966).

Es tracta, esclar, d'un llibre de lectura, evidentment, però també d'un llibre de regal, per la textura del seu paper, pel disseny (Pepa Estrada), un llibre per passar-hi els ulls, per tastar —no és digital, però val la pena acaronar-lo amb els dits— amb els cinc sentits, per repassar, un a un, cadascun dels llargs títols dels trenta-sis capítols i adonar-se de la complexitat que s'amaga darrere de l'anecdòtic nas de fusta d'un titella, per aturar-se en cadascuna de les vint-i-sis il·lustracions, algunes a doble pàgina, i per descobrir-hi la trapelleria que relliga la coberta i la contracoberta travessant les guardes interiors: el nas de Pinotxo / Pep Montserrat que s'allargassa ben bé quatre pams fins a descobrir-hi el Grill, assegut a la punta, com si fos un d'aquells obrers reposant a la biga en penya-segat de la famosa fotografia dels gratacels de Nova York.

Diu el prologuista d'aquesta nova versió, Stefano Puddu Crespellani, professor universitari italià resident a Catalunya, a La Garriga (Vallès Oriental): "«Pinotxo» és una història que no s'acaba mai de descobrir." Segurament que aquesta edició ho corrobora i dóna l'oportunitat de fer-ho ara, no només als lectors més joves, als quals s'adreça principalment, sinó a aquells que el personatge del nas de fusta forma part de la seva memòria d'infantesa perquè també es pot mirar «Pinotxo» amb ulls d'adult per descobrir-hi tot el que Carlo Collodi va sintetitzar sota l'embolcall de «conte per a infants» en els personatges de mestre Cirera, del seu vell amic Gepetto, del Grill, d'en Menjafoc, de la Nena, de la Guineu, del Gat, de la Fada, del Tauró, de l'amic Fideu... i de tots els paisatges que recorre Pinotxo.

De la mateixa manera que la versió catalana d'Anna Casassas fa que, per coneguda que sigui la història, no es pugui deixar de llegir íntegra fins al final, la interpretació il·lustrada de Pep Montserrat aconsegueix també que el lector esperi a cada gir de pàgina una nova sorpresa que el dibuixant ja garanteix a partir del seu personalíssim Pinotxo de la coberta on, sense defugir la sensació de la fusta com a matèria primera del text literari, un simple ull blanc amb cercle negre a la nineta, una taca a la galta vermellosa i una línia per marcar el perfil de la boca, donen vida al protagonista.

Carlo Collodi li fa dir a Pinotxo, per tancar la seva aventura: «Que còmic que era quan era un titella! I que content que estic

d'haver-me tornat un nen com call!...» Molts lectors d'aquest nou «Pinotxo» potser també ho pensaran quan arribin al final de les gairebé dues-centes pàgines. El salt de ser un titella a ser una persona és un dels secrets remeiers que ofereix la bona lectura d'un clàssic universal.

Vídeos d'interès

(per visionar-los, cal descarregar abans el PDF de la crítica):

Tràiler de l'espectacle que la companyia catalana Lluerna Teatre va fer d'una adaptació de «Pinotxo» el 2004:

<https://youtu.be/9yzFpOy6nG4>

Tràiler de la versió cinematogràfica de «Pinotxo» dirigida el 2015 per la realitzadora alemanya Anna Justice:

<https://youtu.be/BPDQI616CBA>
